

Bijlage PO.1

Draaiboek meten en wegen

Algemeen doel

Met 'Samen Gezond 's-Hertogenbosch' wil de gemeente een gezondere omgeving creëren voor iedere inwoner van 0 tot honderd+ jaar. Een omgeving waar de gezonde keuze een gemakkelijke keuze is. Waar bewustzijn is van het eigen gezondheidswelzijn en waar mensen aangespoord worden om de regie te voeren over hun eigen gezondheid en welzijn.

Goede samenwerking is hierbij van groot belang. Gezondheid treft ons immers allemaal.

Een gezond Kindcentrum (KC)

Vanuit de gedachte dat we ieder kind het beste willen meegeven, dragen we deze boodschap uit en werken we samen aan een gezonde omgeving op het Kindcentrum. Het kind is daar namelijk een groot deel van de dag. Daarom is er een intensieve samenwerking tussen onderwijs, opvang, jeugdgezondheidszorg (GGD), de kinderen en hun ouders. Een gezonde leefstijl is opgenomen in het beleid van het Kindcentrum en wordt op positieve en actieve wijze uitgedragen. Zo worden kinderen gestimuleerd om voldoende te bewegen, gezond te eten en te drinken. Door veel- en gevarieerd beweegactiviteiten aan te bieden, kunnen kinderen zich motorisch goed ontwikkelen, leren ze beter samen te werken en te concentreren. Dit geeft meer zelfvertrouwen en leidt tot betere prestaties. Naast de lessen bewegingsonderwijs is het belangrijk dat kinderen elke dag minimaal een uur matig tot intensief bewegen. De vakleerkracht zal kinderen enthousiast maken om deel te nemen aan sportactiviteiten buiten schooltijd. Zo zullen zij ervaren dat bewegen vooral heel erg leuk is om te doen. Denk hierbij aan Plein Actief!, sporttoernooien en kennismakingscursussen via Sjors Sportief.

Inzet en taken van de betrokkenen

Om ieder kind goed te kunnen begeleiden wordt de motorische en sociaal emotionele ontwikkeling van het kind gevolgd. De combinatiefunctionaris/vakleerkracht (CF) verbonden aan het KC volgt deze ontwikkeling tijdens het bewegingsonderwijs. Door het kind structureel te monitoren kunnen beweegachterstanden worden gesignaleerd. Daarom wordt het kind ieder jaar getoetst op grondvormen van bewegen, zoals: lopen, rollen, duikelen, klimmen, enz. Ook wordt gekeken of het kind buiten schooltijd voldoende beweegt. Er wordt gevraagd of het kind lid is van een sportvereniging, een zwemdiploma heeft of wat de belemmeringen hiervoor zijn. Als de CF het nodig vindt zal hij contact opnemen met de ouders en een gericht advies geven.

Ook wordt het kind jaarlijks gemeten en gewogen. Afwijkende meetgegevens (wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft) van het kind worden doorgezet naar de jeugdverpleegkundige (JV) van de GGD. De JV interpreteert deze gegevens en neemt contact op met de ouders voor een passend vervolg. (in onderling overleg, JV met de CF, wordt besproken wie het eerste contact legt met de ouders)

Het KC communiceert dit beleid en deze werkwijze via de schoolgids. Voorafgaande het toets moment worden ouders jaarlijks geïnformeerd via een (nieuws)brief. Om de privacy goed te regelen en te registreren of ouders akkoord gaan, wordt aan alle ouders toestemming gevraagd voor het jaarlijks meten en wegen door de CF. En of afwijkende meetgegevens gedeeld mogen worden met de JV. Bij voorkeur wordt het toestemmingsformulier bij aanmelding op school door de ouders getekend. Anders wordt bij de start van het schooljaar om toestemming gevraagd. Zonder deze toestemming mag niet worden gemeten, gewogen en mogen geen meetgegevens worden gedeeld met de JV.

De gegevens worden door de vakleerkracht van school opgeslagen op een server van de school middels een device van de school. School stelt dit beschikbaar aan de vakleerkracht.

De CF van school is samen met de JV en wijkgezondheidswerker (WGW) van de GGD verantwoordelijk voor het adviseren van gezond schoolbeleid. Een jaarlijks schoolprofiel geeft een goed beeld op groeps- en schoolniveau. Daarom worden de meetgegevens geanonimiseerd (weghalen naam kind en geboortedatum) doorgezet naar de GGD. Aan de hand van deze gegevens maakt de GGD een schoolprofiel. Zo kan gekozen worden voor gerichte inzet op zowel individueel als ook op collectief niveau. Individuele inzet betreft de begeleiding van een kind (en gezin). Hierbij speelt de samenwerking tussen de CF en JV een belangrijke rol. Collectieve inzet richt zich op preventieve (groepsgerichte) interventies. Bij beide, zowel individuele als collectieve interventies, is samenwerking met de groepsleerkracht (een korte lijn naar school) wenselijk.

Na het doorgeven van de geanonimiseerde gegevens aan de GGD worden de meetgegevens direct verwijderd door de vakleerkracht.

Zie ook links:

- www.s-port.nl/samengezond
- <https://www.voedingscentrum.nl/nl.aspx>
- <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoeveel-moet-je-bewegen-volgens-de-beweegrichtlijnen/>

Uitvoering

De volgende afspraken worden gemaakt:

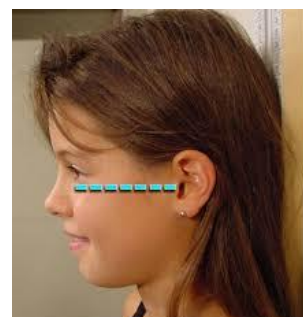
1. Inventarisatie sportdeelname en BMI-meting
2. Werkwijze
3. Vervolgactie
4. Rol KC (school)
5. Ouders

1. *Inventarisatie sportdeelname en BMI-meting:*

Door jaarlijks te meten en wegen wordt de ontwikkeling van de groei nauw gevolgd en eventuele veranderingen in groei zichtbaar. De CF meet en weegt de kinderen uit de groepen 3 tot en met 8 (in de wijk zuidoost de groepen 1 tot en met 8). Dit gebeurt tijdens een gymles. Ook wordt door de CF de sportdeelname van de kinderen in beeld gebracht. Het heeft de voorkeur om aan het begin van het schooljaar te meten en wegen (liefst vóór de herfstvakantie). Zo kunnen de CF, WGW en de JV tijdens het schooljaar gerichte acties uitzetten, zowel op individueel als collectief niveau.

2. *Werkwijze:*

- Bij aanmelding van het kind op het KC wordt aan ouders gevraagd het toestemmingsformulier meetgegevens eenmalig te ondertekenen (zie bijlage PO.3).
- Deze ondertekening is een goedkeuring voor uit te zetten acties: 1. of er gemeten en gewogen mag worden door CF en 2. of afwijkende gegevens (wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft) gedeeld mogen worden met JV.
- Aan het begin van het schooljaar plant de CF (eventueel met JV en/of WGW) wanneer er op school wordt gemeten en gewogen.
- Ieder jaar worden ouders geïnformeerd via een nieuwsbrief, wanneer er wordt gemeten en gewogen (zie bijlage PO.4). De toestemming van ouders is binnen school doorgezet naar de CF. Dit wordt verwerkt in het Excel bestand (zie bijlage PO.5).
- Geen toestemming betekent niet meten en wegen en geen gegevens doorzetten naar JV.
- De CF leent de materialen bij de GGD (weegschaal en meetlint of -standaard).
- De CF meet en weegt de kinderen tijdens de gymles¹. Dit wordt gecombineerd met een toetsing van bewegen. Er wordt gewogen en gemeten in gymkleding, zonder schoenen. Als een kind gewone kleding aan heeft, worden zware kledingstukken uitgedaan. Zoals vesten en riemen. Zorg ervoor dat bij het meten, goed de hakken tegen de muur staan en naar voren wordt gekeken, oftewel Frankfurtvlak. Dit is de denkbeeldige lijn van de uitwendige gehoorgang naar de onderste rand van de oogkas (zie afbeelding). Plaats het meetapparaat op hoogste punt van het hoofd.
- De CF noteert de gegevens in het bestaande Excel bestand.

¹ In principe hoeft er niemand van de GGD aanwezig te zijn, mits er extra ondersteuning is naast de vakleerkracht. Door bijvoorbeeld de eigen groepsleerkracht of een stagiaire.

- De gegevens worden opgeslagen op een server van de school middels een device van school. School stelt deze beschikbaar aan de CF.

3. *Vervolgactie*

- Aan de hand van de geldende afkapwaarden wordt de JV geïnformeerd door de CF bij afwijkend gewicht (wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft)
- De JV bekijkt de doorgezette meetgegevens. Gekeken wordt o.a. naar de groei van het kind, of het al onder behandeling is van bijvoorbeeld een kinderarts of diëtist. Of JGZ het kind al eerder heeft begeleid (anamnese, behandelplan en nazorg) of in begeleiding heeft. Indien daar aanleiding toe is, neemt de JV contact op met de ouders (in nauw samenwerking met CF wordt besproken wie het eerste contact legt met de ouders). Als ouders daarvoor open staan, wordt besproken welke stappen een positieve bijdrage kunnen leveren aan de gezondheid van het kind (eventueel zal een eerste contact met ouders in samenwerking gaan met de CF).
- als de CF motorische achterstand ziet, wordt rechtstreeks contact opgenomen met de ouders. Met ouders kan besproken worden wat passend extra beweegaanbod zou kunnen zijn voor het kind².
- De CF en JV voeren de acties uit en informeren elkaar over de te zetten stappen. (indien nodig en met toestemming van de ouders)
- De CF anonimiseert het Excel bestand door twee kolommen, voornaam en geboortedatum, te verwijderen en stuurt het digitaal naar de JV. De JV checkt het bestand stuurt dit door naar de afdeling epidemiologie. De epidemioloog zal van deze gegevens (sportdeelname en BMI) het schoolprofiel opmaken.
- Hierna verwijdt de CF direct de meetgegevens. Op schoolniveau bewaart de CF de gegevens van sportparticipatie en motorische ontwikkeling.
- Jaarlijks zal de CF samen met de WGW een overleg plannen om het schoolprofiel te bespreken en te overleggen over de mogelijke inzet van collectieve interventies. Deze zijn gericht op groeps- en/of school niveau³.

4. *Rol KC*

Bij aanmelding van het kind bij KC wordt het toestemmingsformulier meetgegevens besproken (zie bijlage PO.3). En wordt toestemming gevraagd met 2 handtekeningen. Deze toestemming wordt vastgelegd en geldt voor de hele schoolperiode van het kind. Belangrijk is dat ouders weten waarvoor ze toestemming geven en dit 'vrijelijk' kunnen doen. (Niet dat ouders het idee krijgen dat als ze weigeren toestemming te geven hun kind niet wordt aangenomen op het KC.) Te allen tijde is de mogelijkheid voor ouders om de toestemming te herzien (zonder opgave van reden).

² Denk hierbij aan een extra beweeguurtje, Gymplus, Plein Actief of extra bewegen in de wijk bij sportaanbieders.

³ Denk aan informatieverstrekking over het belang van een gezonde leefstijl en interventies als extra bewegen, water drinken (les je dorst), gezonde tussendoortjes en -traktaties. Zie links:

- www.s-port.nl/samengezond
- <https://www.voedingscentrum.nl/nl.aspx>
- <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoeveel-moet-je-bewegen-volgens-de-beweegrichtlijnen/>

Het KC geeft in de schoolgids uitleg over het gezondheidsbeleid (zie bijlage PO.2a). Meten en wegen is een jaarlijks onderdeel van het schoolbeleid. Ieder jaar worden ouders geïnformeerd wanneer het meten en wegen plaats vindt (zie bijlage PO.4).

Belangrijk is dat ook de groepsleerkrachten goed de werkwijze weten. De leerkracht kan ouders zo nodig extra informatie geven over het proces. De CF of de JV kan bij vragen van ouders de groepsleerkracht ondersteunen. De CF legt de gegevens vast op de server van school middels een device van de school. Het KC stelt deze beschikbaar aan de CF.

5. Rol ouders

Ouders tekenen bij aanmelding op het KC, of aan het begin van het schooljaar, het toestemmingsformulier meetgegevens (zie bijlage PO.3). Dit geldt bij voorkeur voor de gehele basisschool periode van het kind. Ouders kunnen jaarlijks via de schoolgids en/of nieuwsberichten lezen wat het beleid van school is (zie bijlage PO.2a). Zij hebben altijd de mogelijkheid om de toestemming in te trekken. Jaarlijks worden ouders betrokken en geïnformeerd over de voortgang van de ontwikkeling van het kind. Via het schoolprofiel krijgen zij meer inzicht op de resultaten en voortgang van het gezondheidsbeleid van het KC. Ook kunnen zij altijd contact opnemen met de CF over de motorische ontwikkeling van het kind. Daar waar nodig zal de CF proactief contact opnemen met de ouders en de ontwikkeling van het kind bespreken. In nauw overleg met de JV wordt besproken wie het eerste contact opneemt met ouders bij afwijkend gewicht (wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft) (zie bijlage PO.6).

Rolverdeling

Combinatiefunctionaris (CF)

- Informeert ruim van te voren (bij voorkeur 4 weken) de JV en WGW over het moment van de meting
- Zorgt voor informatie voor ouders middels een brief of in de nieuwsbrief (Bijlage PO.2a).
- Verwerkt de toestemming van de ouders op het Excel bestand (wel/geen toestemming) (Bijlage PO.5).
- Zorgt voor een goede uitvoering en correcte metingen in een veilige situatie
- Slaat de gegevens van de leerlingen op een server van school, middels een device van school.
- Stuurt de gegevens door naar JV (op individueel niveau bij afwijkende meetgegevens wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft en geanonimiseerd op collectief niveau. D.w.z. zonder naam en geboortedatum).
- Verwijdert de meetgegevens uit het bestand nadat de individuele leerlingen en de geanonimiseerde gegevens zijn doorgegeven aan de JV
- In overleg met JV wordt besproken wie het eerste contact opneemt met ouders bij afwijkend gewicht (wanneer BMI onder- of overgewicht aangeeft) (Bijlage PO.6).
- Heeft, indien nodig, een overleg met JV om zorg en acties af te stemmen
- Als het nodig is worden gesprekken gevoerd met ouders over de voortgang van het beweeggedrag (indien nodig worden ouders gemotiveerd voor extra begeleiding van de JV)
- Koppelt gesprekken terug (met toestemming van ouders) naar groepsleerkracht en indien nodig met de JV (en eventueel IB'er)

- Zet in samenwerking met WGW-er actief in op gezondheidsbeleid van school

Bij aanmelding school

- Zorgt dat ouders geïnformeerd worden over het belang van meten en wegen (Bijlage PO.2a).
- Zorgt dat ouders het toestemmingsformulier tekenen voor meten en wegen en bij afwijkende meetgegevens (als BMI onder- of overgewicht aangeeft) deze gegevens te mogen delen met JV (Bijlage PO.3).
- Bespreekt dat deze toestemming intern wordt doorgezet naar groepsleerkracht en CF
- Zorgt dat de CF de gegevens van de leerlingen op kan slaan op een server van de school middels een device van de school.

Groepsleerkracht / in samenwerking met CF

- Heeft en houdt een duidelijke lijn met de CF
- Registreert of ouders toestemming verlenen voor het verzamelen én delen van gegevens
- Informeert ouders over het belang van een gezonde leefstijl (Bijlage PO.4).
- Slaat een bruggetje naar IB-er en eventueel JV / zorgteam

Jeugdverpleegkundige (JV)

- Reserveert weegschaal en meetlat voor de weegmomenten (in afstemming met WGW, zij hebben ook een weegschaal/meetlat)
- Analyseert doorgestuurde meetgegevens en neemt zo nodig contact op met ouders voor het vervolg
- Checkt geanonimiseerde meetgegevens en stuurt zet dit door naar afdeling epidemiologie
- Heeft indien nodig, en met toestemming van de ouders, overleg met CF en/of IB'er om individuele zorg en acties af te stemmen
- Koppelt het schoolprofiel (informatie op groeps-school niveau) terug naar CF, WGW en school.

Wijkgezondheidswerker (WGW)

- Reserveert weegschaal en meetlat voor de weegmomenten (in afstemming met JV)
- Heeft een overleg met CF over het schoolprofiel. Zijn er in bepaalde groepen extra interventies nodig? Moeten eventueel andere organisaties betrokken worden? (bijv. welzijnsorganisatie Farent) En indien nodig wordt ook de IB-er (en/of directie) van de school geïnformeerd. WGW-er informeert de JV over de uit te voeren interventies (collectieve preventie).

Hulpmiddelen

- [PO.2a Voorbeeldtekst schoolgids \(metingendoor vakleerkracht\)](#)
- [PO.2b Voorbeeldtekst schoolgids \(metingendoor JGZ\)](#)
- [PO.3 Toestemmingsformulier meten en wegen](#)
- [PO.4 Voorbeeld brief aankondiging meetmoment](#)
- [PO.5 Overzicht resultaten BMI meting school](#)
- [PO.6 Voorbeeld brief uitnodiging gesprek](#)

Schematische weergave van de afspraken omtrent wegen en meten

